

Poslovno poročilo za 1. četrtletje 1968

Minili so že 3 meseci novega poslovnega leta. Za vse nas je prav, gotovo pomembno, da napravimo majhen pregled nad uspehi oziroma neuspehi, kajti če bomo pravočasno in pravilno analizirali prvo obdobje, imamo še čas, da v naslednjih mesecih marsikaj popravimo, tako da bi se v končnem obračunu čimbolj približali predvidenim rezultatom.

Da bi si olajšali pregled nad dosedanjim delom, si na kratko ogledmo nekaj najbolj značilnih poslovnih karakteristik, ki so nastopile v prvih treh mesecih letošnjega leta.

Prodaja se še nadalje zadržuje na razmeroma visokem nivoju, ki je bil dosežen že v zadnji četrtini preteklega leta. Potrebe trga so višje od naših trenutnih proizvodnih zmoglosti in zato moramo podvzemeti nekatere mere za povečanje proizvodnje. Med njimi je na prvem mestu zaposlovanje delavcev. V času od oktobra 1967 do marca 1968 smo povečali število zaposlenih za 42, od tega v neposredni proizvodnji 35 ali za 10 %. Kljub temu pa še vedno proizvodnja ne dosega tržnih potreb in se nam zaloge finalnih izdelkov še nadalje znižujejo. Če bomo hoteli zadostiti potrebam trga in izvoza, bomo morali zaposliti še nove delavce. Pri povečani zaposlitvi pa moramo upoštevati, da ni mogoče takoj pričakovati ustreznih rezultatov oziroma povečanja proizvodnje. Kot vemo, poteka naša proizvodnja v fazah in zato se mora najprej povečati zaloga nedovršene proizvodnje, nato zaloga polizdelkov in nazadnje povečana finalna proizvodnja. Ta proces traja v povprečju 2 meseca.

To dejstvo se pri nas najbolj odraža v znižanju produktivnosti v prvih mesecih tega leta. Izračun pokaže, da je produktivnosti za 7 % nižja od povprečja preteklega leta, kar prav gotovo ne drži, ampak je le posledica povečanja zalog v nedovršeni proizvodnji in polizdelkih. Produktivnost bo v naslednjih mesecih mnogo hitreje naraščala, vendar verjetno vse do konca leta ne bomo dosegli predvidenega porasta 8–10 %. Seveda pa ta razkorak med računsko in dejansko produktivnostjo ni samo stvar načina računanja, ampak ima posledice tudi v gospodarjenju s sredstvi in odraža se tudi v osebnih dohodkih. Večje število zaposlenih potrebuje več materiala za delo in večje količine zalog v vseh fazah proizvodnje. Vse to zahteva večja finančna sredstva, ki bodo vedno ostala v tovarni, vsaj dokler bo trg terjal tak obseg proizvodnje. Del teh sredstev moramo prispevati tudi sami z nižjimi osebnimi dohodki, kot pa bi le-ti bili, če proizvodnje ne bi povečevali. Seveda pa bo tako stanje trajalo le toliko časa, dokler se na višjem nivoju ne izravnata proizvodnja in prodaja.

Sedanja situacija ima poseben vpliv tudi na oceno glede zalog finalnih izdelkov. Trenutno se naše zaloge še vedno znižujejo. V času neposredno po reformi so naše zaloge hitro rastle, tako da so v letu 1966 dosegle več kot trimesečno proizvodnjo. Prvo znižanje zalog je nastopilo na koncu leta 1966, kot posledica ob-

čutnega znižanja proizvodnje. Druge znatnejše znižanje pa je sledilo na koncu leta 1967 kot posledica povečane potrošnje. V prvem primeru smo znižanje zalog ocenili kot uspeh, medtem ko je v drugem primeru znižanje zalog v bistvu neuspeh proizvodnje, ki vse predolgo zaostaja za potrebami trga.

Cilj naše poslovne politike v prihodnjem obdobju mora ostati še nadaljnje povečanje proizvodnje do obsega, ki ga trg potrebuje. Pri tem pa moramo računati tudi na določeno višino zalog, ki so nujne za premostitev sezonskih nihanj v prodaji.

Pred nami je obdobje, v katerem navadno prodaja upade, da bi se jeseni ponovno dvignila. V tem obdobju moramo poskrbeti za dovolj velike in prav sortirane zaloge, ki nam bodo v 2. polletju omogočile enakomerno proizvodnjo in prodajo.

Iz povedanega lahko zaključimo, da situacije, kot se nam kaže v 1. tromesečju ne smemo ocenjevati samo po primerjavi s preteklim obdobjem, ampak predvsem po tem, kakšne perspektive nam odpira za realizacijo letnega plana.

Branko Prhne

Praznovanje prvega maja

Prvi maj je proglašen kot mednarodni praznik delavske solidarnosti. Na ta dan leta 1886 se je množično zborovanje stavkajočih delavcev Chicaga, ki so zahtevali osemurni delovnik, končalo s policijskimi strelji. V spomin na prelito kri ameriških delavcev je bilo že na prvem kongresu Druge internacionale 1889. leta sklenjeno, naj bi vsakega prvega maja organizirali delavske demonstracije. Kot demonstracije v Chicagu, so bile tudi prvomajske proslave v začetku v znamenju zahtev za proglasitev osemurnega delovnika.

Prvi maj se je začel naglo uveljavljati v vedno več deželah kot praznik mednarodne borbene solidarnosti delavstva. Dobival je zmeraj večji pomen, ki se je hkrati z njegovimi uspehi tudi vsebinsko poglobljil in bogatil. Velik razmah so proslave prvega maja dobile po oktobrski revoluciji, torej v letih velikega revolucionarnega poleta, ko je delavstvo zahtevalo korenite socialnoekonomske in politične spremembe.

Če listamo po dokumentih o delavskem gibanju v naši deželi zasledimo, da so bile proslave prvega maja v Sloveniji in Hrvaški že leta 1890.

V vseh socialističnih in v nekaterih novoosvojenih deželah je Prvi maj proglašen kot državni praznik. Obeležje prvomajskih proslav je v manifestaciji borbe za mir in za izboljšanje materialnega ter družbenega položaja delovnih ljudi. In prav delavskemu razredu Jugoslavije je pripadla zgodovinska vloga, da ob iskanju lastne poti graditve nove družbe vnese samoupravljanje kot novo pridobitev v zakladnico socialistične misli in prakse. Obdobje od prvih delavskih svetov je razmeroma kratko, pa vendar imamo že celotno zgradbo samoupravnega sistema, ki bo pomembna za nadaljnji napredek naše dežele. Težimo k oblikovanju take družbe, ki bo sposobna dokazovati svoje prednosti, njena moč mora biti v najširši samoupravni demokraciji. Ob tem se moramo zavedati, da se pojavljajo razne motnje v procesu graditve novega. Ni treba posebej dokazovati, da naloge, pred katerimi se je znašlo delavsko gibanje v naši deželi, tudi po zmagi socialistične revolucije niso prav nič lahke.

Praznik dela, ta dan že od nekdaj prinaša svoje borbene naročilo, obnavlja misel o zgodovinskem poslanstvu delovnega človeka, postati tvorec lastne usode in graditelj nove družbe.

Stane Ritonja

Vredno posnemanja!

Dne 28. 3. 1968 so si naši mladinci, kot kaže fotografija, krepko zavihali rokave. Fantje so se prostovoljno javili za delo pri urejanju dvorišča. Ker je danes »udarniško« delo prava redkost, saj smo ljudje pripravljeni delati le še za denar, zato ti fantje tembolj zaslužijo pohvalo. Gotovo jim kljub žuljavim rokam ni žal truda, saj so tistega večera lahko zaspali »prijetno« utrujeni, z zavestjo, da so tokrat pozabili na človeško sebičnost — saj bomo sadove tega dela uživali mi vsi.

In če niso edini, bi bilo na dvorišču za pridne roke še polno dela, če hočemo, da nam bo prijetno ob pogledu na lepo urejeno okolje.

Poglejmo, kako nam je eden od »udarnikov«, Stanko Korenjak, opisal njihovo razpoloženje:

Gong!

Ura je dve. Ljudje hite mimo vratarja v kar pretoplo sončno popoldne prebujajoče se pomladi. Skupina osmih fantov pa se je zbrala na tovarniškem dvorišču, kajti odločili so se, da bodo ta popoldan žrtvovali »udarniški«.

Nekoliko za tem so se spoprijeli s trdimi toporišči krampov in lopat, kupom zemlje ter velikim kesonom tovarnjaka, ki je požiral lopate zemlje kot požrešen zmaj v otroških pravljicah. Po začetnem nerazpoloženju vlada skoraj popolna tišina, moti jo le topo padanje zemlje na tovarnjak. Telesa se v enakomernem ritmu sklanjajo in dvigajo. Kdo ve, kaj si je kateri v tem delovnem zanosu mislil? Nekdo je morda štel lopate, drugi je mogoče vonjal topli

duh prsti, tretji pa je kot v sanjah videl gredice z mehko zeleno travo ter dehtečimi cveticami. Najmanjša Janez in Rudi pa sta morda zavidala drugim, večjim, ki mnogo lažje spravijo tisto prgišče zemlje z lopato čez tisto visoko ograjo na kamionu. Delovno vzdušje je bilo kar tekmovalno kajti četvorka Mijo, Darko ter oba Andreja ni dovolila drugi strani Ediju, Janezu, Rudiju in Stanetu, da bi imeli prej naloženo svojo stran, pri tem pa še pomislili niso na žulje, ki so jih pekli v dlan.

»Fantje, dovolj bo« je dejal šofer, ko je bilo zemlje že precej čez zgornji rob stranice. Trenutek za tem so

skoraj vsi v en glas ugotovili: »Samo trideset minut smo nakladali«.

Nato je bilo treba to zemljo zmetati s kamiona, kar pa je šlo seveda mnogo lažje.

Ta zgodba se je nato ponovila še trikrat. Tako so v pičlih štirih urah prepeljali ca. 20 m³ zemlje.

Ko so zadovoljni odložili orodje, so bili veseli opravljenega dela, saj se ga bodo verjetno še čestokrat spominjali.

Razšli so se proti domu, skozi večerni mrak pa je bilo slišati požvižgavanje melodije »Veseli smo, ker smo mladi«.

Marta Klemenc

NEKAJ MALEGA O ŠVEDSKI

Tudi industrija kaže svojo tipičnost prvenstveno v lesni industriji žaganega lesa in tovarnah celuloze ter papirja, izdelovanju vezanih plošč, lesenih montažnih hiš in pohištva, nadalje industriji železa ter jekla, zadnje je posebno znano in cenjeno (proizvodnja jekla v letu 1961 — 3.500.000 ton). Strojna industrija je tako zelo razčlenjena, da se ji težko približa katerokoli drugo gospodarstvo, predvsem v elektrotehniko.

Močne ladjedelnice izdelujejo precej objektov za izvoz, specialnih ladij ter zadovoljujejo lastnim potrebam. V manjši meri so zastopane mehanska, kemična in tekstilna industrija; predvsem slednja pa ima težave zaradi visokega nivoja mezd doma in konkurence iz inozemstva. Živilska industrija je orientirana na moderno predelavo mleka, mesa in rib ter povrtnin. Poljedelstvo sloni pretežno na živinoreji, ker je le 9 % površine sposobne za gojitev žitaric.

Zunanja trgovina, ki beleži že dolga obdobja svojo aktivnost v izvozu, sloni na že omenjenih faktorjih. Zadržani plan ji predstavlja obdržanje izbalansirane zunanje-trgovinske bilance. Nujen je v glavnem uvoz nekaterih surovin, predmetov široke potrošnje in luksuznih artiklov. Uvozno najmočnejše se naslanja na Zahodno Nemčijo. Trgovinska mornarica beleži danes ca. 4 milijone registriranih ton.

Tipično za to zahodno državo je tudi dejstvo, da se privatna trgovina vedno bolj umika združnim in državnim podjetjem, ki so se preorientirala predvsem na samopostrežno smer (dežela ima največ samopostrežnih trgovin v Evropi).

Za oris znanega švedskega standarda naj ponovno poudarimo, da mu je osnovna opora nudena s stopetdesetletnim obdobjem, v katerem država ni bila zapletena v nobeno vojno. Za lažje razumevanje je potrebno vedeti, kaj pravzaprav predstavlja življenjski standard: to so stroški, ki se nanašajo na prehrano, stanovanjsko in zdravstveno stanje, socialno zavarovanje, kulturo in rekreacijo, prosti čas, individualne navede, itd. Pa še nekaj značilnosti o tej kraljevini: veliko Švedinj (zaposlenih je približno enako število žensk kot moških) ostaja doma vse, dokler njihovi otroci ne postanejo šoloobvezni, 40 % družin ima svoje hišice, elektrifikacija je 100 % izvedena in 89 % vseh stanovanj ima kopalnico, centralno kurjavo, moder no kanalizacijo. Vsako drugo gospodinjstvo ima hladilnik, vsako tretje sesalec, tri od petih televizor in eno od štirih električni šivalni stroj. Pralni stroji so praktično v vsakem stanovanju v novih stanovanjskih hišah, v kolikor se ne protežira skupnih pralnic z avtomatsko likalno in sušilno tehniko za individualno uporabo. Vsaka druga družina z otroci ima svoj avto. Procentualna primerjava izdatkov povprečnega Šveda pa je sledeča:

hrana	30 %
hrana v gostilni	2 %
tobak	2 %
stanovanje, vključ.	
s kurjavo	14 %
obleka	11 %
pohištvo in pribor	
za gospod.	8 %
prevozi	5 %
rekreacija	2 %
darila	1 %
ostali izdatki	11 %
skupaj	100 %

Tak prikaz mesečnih izdatkov v okviru ene plače nam že zadosti nazorno potrjuje nivo življenjske ravni.

Bolj konkretni primerjalni stroškovnik iz leta 1961 (čeprav je letnica stara, je zanimiv odnos, ki se kljub

dvigu cen ni spremenil v znatni meri, morda le do 5 % do leta 1967): ako predpostavljamo, da je mesečna plača kvalificiranega delavca bila takrat ca. 900 kron, je moral plačati za nekatere izdelke sledeče cene:

1 kg masla	7 kron
1 kg pomaranč	1,5 kron
1 kg kave	9 kron
1 steklenica whiskyja	40 kron
najemnina 2-sobnega stanovanja	210 kron
3 minutni medkrajevni razgovor po telefonu	1,5 kron
moška obleka	260 kron
1 kg dobrih rib	4 krone
vstopnica za kino	3 krone
dobra knjiga	25 kron
televizor	1000 kron
majhen avto	7500 kron

Predolgo bi bilo, ako bi analizirali ureditev v podrobnostih; omenimo naj le še, da je tudi kulturna dejav-

nost zelo aktivna, misleč pri tem na založništva, smotrnost radio in TV mreže, časopise ter filmsko, gledališko, glasbeno in upodabljajočo umetnost. Švedska je prav tako znana po svojih izredno bogato opremljenih muzejih ter mlajši arhitekturi, ki posebno v povojnih letih skuša doseči prvenstvo v projiciranju modernih in za prebivalstvo udobnih bivališč. Za izredne dosežke navedenih dejavnosti po svetu se vsako leto v tej državi podeljujejo znane Nobelove nagrade, katere se črpajo iz fonda izumitelja dinamita, ki je s svojo zapuščino želel nadgraditi pionirje novih odkritij v dobrobit človeštva in tako delno popraviti strahotne posledice svojega izuma.

Kot zaključek nekaj bežnih zapoznanj in vtisov:

Marko Šilih

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

BRALCI O STIKU

Deset števil Stika je izšlo, in tale je enajsta. Ko smo se lani odločili zanj, smo želeli, da bi bil naš časopis ne le informator o poslovanju podjetja, o načrtih, uspehih in neuspehih, ampak tudi, da bi bil časopis resnični odsev mišljenja in interesov članov kolektiva. Na nevsiljiv in pristopen način bi naj nam širil obzorje in nam krepil občutek kolektivne pripadnosti.

Mislil, da je čas razmisliti, če smo dosegli ali se vsaj približali temu cilju, zato se moramo vprašati: ali je vsebina časopisa dobro izbrana in dovolj raznolika, ali nam STIK odgovarja tudi po obliki ali dovolj pazimo na lepoto jezika itd.

Da bi dobili odgovore na zastavljena vprašanja, smo v ANKETO o REKREACIJI DELAVCEV ELME (rezultate bomo objavili v prihodnji številki Stika ali pa postopoma v več številkah) vpletili tudi vprašanja o našem časopisu. Po slučajnem izboru smo zbrali 100 delavcev, 61 žensk in 39 moških z različno izobrazbo, ki so na anketo odgovarjali anonimno, zato smemo upati, da so njihovi odgovori iskreni. Vzorec je dovolj velik in ga lahko posplošimo na ves kolektiv. Kot rečeno, smo jih med drugim vprašali tudi, če berejo tovarniški časopis, kaj jim v njem ugaja in kaj ne ter kaj bi v prihodnje v Stiku še želeli.

Njihovi odgovori so zanimivi in jih ne kaže prezreti pri nadaljnjem urejanju časopisa. Ker je prostora malo, bom izpustila tabelarični prikaz in bom ponovila odgovore le na kratko — vi pa jih primerjajte s svojim lastnim mnenjem in se spomnite, da tudi sami lahko prispevate k temu, da bi bil časopis čim boljši in pestrejši.

Na splošno so se anketiranci o Stiku izrazili zelo pohvalno. Da nam časopis nekaj pomeni, pove že podatek, da kar 61 % članov kolektiva prebere časopis od prve do zadnje vrstice, le 1 % članov Stika ne bere, ostali pa ga preberejo delno. Čeprav upokojevec nismo anketirali, pa smo ob zadnjem srečanju z njimi zvedeli, da jim je všeč — pomaga jim takrat, ko mislijo, da so pozabljeni. Tudi tistim, ki so zaradi bolezni za nekaj časa odrezani od tovarne, je časopis, žal, pogosto edini stik s delavci. Tudi nekatera pisma fantov, ki so pri vojaki, pričajo, da jim je Stik dobrodošel gost iz kolektiva.

Da ne bo preveč hvale, naj takoj pristavim tole. Nekateri od anketiranih moti, da so podatki v Stiku včasih nekoliko stari, kar gotovo drži, saj gre do članki v tisk 1. v mesecu, bralci pa dobijo časopis šele 16. Eden od anketiranih je mnenja, da si

uredniki rubrik ne znajo najti sodelavcev — dopisnikov, zato se pojavljajo v časopisu stalno ena in ista imena. Prevladuje tudi mnenje, da posveča uredniški odbor premalo pozornosti aktualnim problemom v tovarni in, da pisci vse preradi pišejo o uspehih, manj pa o neuspehih pri delu.

Če pogledamo vsebino časopisa po posameznih stalnih rubrikah, menijo anketiranci o njej takole: (glej tabelo!)

Kot vidimo, ni rubrike, ki bi ne imela precejšnjega števila zagovornikov, iz česar lahko sklepamo, da časopis vsebinsko ustreza. Podatki kažejo, da izobrazba nima posebnega vpliva na to, katera rubrika je komu všeč, opazne pa so razlike med spoloma; moškim bolj ugaja poročilo o proizvodnji in šaljivi del, ženskam pa potopisi. Pri ostalih rubrikah ni bistvenih razlik med spoloma.

Zelo priljubljena je rubrika, ki skrbi za zabavo, zlasti težko čakajo člani kolektiva vsak mesec na karikaturo.

Tudi poročilo o poslovanju podjetja je bralcem všeč, kar je razumljivo, saj je nekaterim najvažnejša in morda celo edina informacija o poslovanju podjetja.

Prav tako imajo bralci radi Naš razgovor, obenem pa je nanj tudi največ kritike. Eden od anketiranih meni, da ni primerno, če posameznika »javno analiziramo«.

In želje bralcev?

Radi bi več zabavnega čtiva, več slik in fotografij in več praktičnih življenjskih nasvetov. Pri željah spet naletimo na razliko med spoloma: moški menijo, naj tovarniški časopis obravnava le zgolj »tovarniške zadeve« in tehnične prispevke, ženske pa bi rade še kaj drugega: o oblačenju, vzgoji, gojitvi cvetja, pa o kuhanju in sploh o svetu in problemih, ki zanimajo zaposleno ženo.

Vse kaže, da je naš Stik kar dober, kar pa ne pomeni, da bi ne mogel biti še boljši. Treba bo pač upoštevati napotke bralcev, če hočemo tudi preko časopisa ustvarjati prijetno razpoloženje kolektiva.

Marta Klemenc

Razgovor s tov. Marico Kauter

bi težko razdelili v vprašanja in odgovore. Kmalu, ko sva se seznanili, mi je v razgovoru z njo stopila pred oči slika mladega dekleta, ki se želi osamosvojiti, četudi bi to morala trdo plačati. Je ena izmed naših delavk, ki so pripravljene delati in se tudi uveljaviti, pa naj bo to pri delu, ali na drugih področjih.

Zaupala mi je, da si je vedno želela po končani osemletki nadaljevati šolanje in postati otroška negovalka. Toda denarja za šolanje ni bilo in tako je komaj sedemnajstletna deklica zapustila svoj dom v Račah pri Mariboru. Saj dela je bilo na kmetih dovolj za vse, premalo pa denarja, da bi nudili šestim otrokom, kar jim je bilo treba, kaj šele tisto, kar so si želeli. Čeprav edina deklica v družini, se je odločila in odšla v mesto za zaslužkom. Začetek je bil težak. Poleg dela v tovarni, je morala trdo delati za hrano in stanovanje. Bilo je naporno, vzdržala pa je le. Delati je bila navajena.

V mestu je spoznala fanta, s katerim se je poročila. Ima hčerko, želi pa si vsaj še enega otroka. »Pa najprej si moramo preskrbeti večje stanovanje«, mi je dejala. Že dalj časa hranita z možem, da bi se enkrat lahko vključila v gradnjo hišice. »Rada bi gradila v Črnučah. Tu imava tudi prijatelje, ki bi nama lahko pomagali«.

V Elmi je zaposlena že osem let v obratu trakov in pravi, da ji je tu všeč. Kljub precej nizkim osebnim dohodkom bi se težko odločila, da bi šla drugam. Rada ima tovarno in delo jo veseli.

Pravi, da mnogo stvari drugače in bolje razume, odkar je članica delavskega sveta. Zanima se tudi za delo ostalih družbeno-političnih organizacij, ki delujejo v tovarni. Vse več bi morali ljudem pojasnjevati in bolj osebno delati z njimi, pi bi bilo tudi pri nas mnogokrat lažje. Tako pa so ljudje večkrat nestrpni in nezadovoljni, ker ne razumejo raznih odločitev in ukrepov, ki se izvajajo v tovarni.

Če bi bilo v njenih močeh, bi kar najhitreje dokončali gradnjo, ki smo se je lotili, da bi že enkrat od vloženih sredstev nekaj imeli. Prav radi bi potrpeali tudi še kakšno leto, če bi vedeli, da bomo potem res imeli boljše dohodke. Ljudje so sposobni velikih žrtv, če vidijo cilj.

Na moje vprašanje, kaj v življenju najbolj ceni in česa nima rada, mi je brez pomisleka odgovorila:

»Zelo cenim ljudi, ki vedno govorijo resnico. Taki ljudje mi mnogo pomenijo. Ne maram pa sebičnežev, ki gledajo le nase in jim vse drugo ni mar. Kot kolektiv pa naj bi bili složni, naj bo to v dobrem, kot tudi takrat, kadar je težko«.

Še mnogo je bilo, kar mi je tovarišica zaupala v pomenku. Iz vsega lahko sklepam, da je polna volje in veselja, da rada dela, čeprav je bolj slabega zdravja. Želi si pridobiti znanja in izobrazbe, ki je v mladosti ni bila deležna. Imeti vsaj kakšno kvalifikacijo, je njena velika želja. Če bo vztrajna in jo želja po učenju in izobrazbi ne bo zapustila, bo še lahko dosegla svoj cilj.

Marija Ritonja

Rubrika	ugaja	Število primerov	
		ne ugaja (in zakaj ne)	
Poročilo o poslovanju podjetja	59	5 (dolgočasno, neobjektivno)	
Opisi izdelkov, služb	32	4 (suhoparni)	
Potopisi	26	7 (slabo napisani, samohvala)	
Naš razgovor	61	9 (stil, neiskreni so)	
Mnenja, nasveti, predlogi	46	—	
Šaljivi del	59	—	
Ostalo	4	4	

Zakaj moramo plačevati prispevek za zdravstveno zavarovanje?

Tovariš I. E. nam je poslal pismo, v katerem želi pojasniti na gornje vprašanje, kakor tudi to, ali je skupščina komunalne skupnosti socialnega zavarovanja pristojna, da izda sklep, po katerem se delavcem na območju komunalne skupnosti odtrga 0,95 % od neto osebnih dohodkov.

V nekoliko stavkih ni mogoče odgovoriti na vprašanje tovariša I. E., ker bi bil sicer odgovor prav tako pomanjkljiv, kot je bilo obvestilo pri izplačilu osebnih dohodkov.

Poglejmo, iz katerih virov je formiran dohodek za zdravstveno varstvo:

1. Osnovni prispevek v višini 5 % od bruto zaslužkov vseh aktivnih zavarovancev. (Pred reformo je bil osnovni prispevek 7 %. Znižanje za 2 % predstavlja v masi ca. 6 milijard S din, torej je za 6 milijard S din manj sredstev za zdravstveno varstvo, kot jih je bilo pred reformo).

2. Dodatni prispevek, ki ga plačujejo gospodarske organizacije po tč. 1 odst. 79 člena TZOF

3. Prispevek za zdravstveno varstvo upokojencev

Izdatki vsebujejo:

1. Zdravstveno varstvo: osnovno zdravstveno varstvo, bolnično zdravljenje, podaljšano bolnično zdravljenje (zdravilišča), zdravila in injekcije, zobna nega in protetika, prevozi z rešilnimi avtomobili

2. Nadomestila osebnega dohodka za primer bolezni nad 30 dni in nesreč pri delu, nadomestila za primer poroda in skrajšanega delovnega časa

3. Pomoč za opremo novorojenčka in pogrebni stroškov

4. Rehabilitacija delovnih invalidov ter

5. Stroški zavoda za izvajanje dela iz področja socialnega zavarovanja.

Vsa leta po reformi opažamo, da izdatki presegajo dohodke iz česar sledi, da je na podlagi zveznega zakona potrebno predpisati izredni prispevek, ki ga plačujejo vsi aktivni zavarovanci od svojih neto osebnih dohodkov.

Mnogi od zavarovancev sodijo, da gre celotni odbitek 18,5 % (za socialno zavarovanje) od njihovih bruto osebnih dohodkov za zdravstveno varstvo. V ta namen gre le 5 (pet) %, ostalih 13,5 % pa gre za dolgoročno zavarovanje (pokojnino).

Pravice zavarovancev so ostale po reformi enake kot so bile poprej. Res je, da zavarovanci plačujemo participacijo (udeležbo) za določene zdravstvene usluge, kakor tudi za zdravila, vendar ne smemo pozabiti, da smo v letu 1967 porabili samo za zdravila 2 milijardi 368 milijonov S din ali 517,3 milijonov več kot je bilo planirano.

Kdo je ta zdravila uporabil? In končno, ali smo kdaj pogledali in smeti, kjer so se valjale stekleničke z dragimi antibiotiki?

Do dela odgovora na postavljeno vprašanje, kdo je zakrivil primanjkljaj, smo se že dokopali.

Porekli boste: »Saj si ne pišemo sami receptov!« Res je, del krivde nosijo tudi zdravniki, ki predpisujejo

večje količine zdravil, kot so potrebne za bolnikovo ozdravljenje.

Leto 1968 je po mojem prepričanju dobro zasnovano.

Sporazum med regionalnim zdravstvenim centrom in komunalno skupnostjo socialnega zavarovanja delavcev Ljubljane je temeljni akt, ki ureja odnose med finansirjem in izvajalcem sporazuma.

Po sporazumu bi le riziko, ki ga prevzema sklad, pripeljal do tega, da bo skupščina ob koncu leta 1968 ponovno predpisala izredni prispevek. Plan dohodkov je postavljen na izkušnjah preteklega leta in le izredni nepredvideni dogodki v gospodarstvu bi lahko ta plan dohodkov porušili.

In kako je z izdatki v letu 1968?

Dolžnost izvršnega odbora skupščine je, da jih spremlja ter opozarja na vsako preseganje postavljenega plana.

Kakor mi v gospodarskih organizacijah dan za dnem bijemo boj za ekonomičnost, tako morajo tudi zdravstvene ustanove iskati rešitve za ekonomično poslovanje na vseh področjih svojega dela.

Ko je zakonodajalec predpisal 2 odstotno nižjo prispevno stopnjo, ni imel v mislih samo pokrivanja primanjkljaja z izrednim prispevkom, temveč je stremel za tem, da se tudi zdravstvo vključi v gospodarsko reformo.

Poglejmo še ostale postavke, v katerih so izdatki večji, kot so bili planirani.

Ambulantno specialistično zdravljenje za 330,8 milijonov, zdravljenje v bolnišnicah za 529,5 milijonov, zobna nega in protetika za 34,9 milijonov S din.

Povedati moramo, da je v znatni meri na presežek izdatkov nad planom vplival odliv v druge komunalne skupnosti.

Znano je, da ima prav ljubljanska regija (območje) mnogo aktivnih zavarovancev, ki imajo svoje družinske člane v drugih republikah ter tam uživajo zdravstveno varstvo. Ljubljanske zdravstvene ustanove morajo iz svojih sredstev poravnati stroške za te zavarovance.

Priznati moramo, da si reforma na področju zdravstva težko utira svojo pot. Res je, da zdravstvo ni industrija in vsled tega je tudi težje določiti normative. Toda vsaka zdravstvena ustanova ima tudi ekonomista in analitika, ki bosta morala pokazati pot za ekonomično poslovanje.

Leopold Babšek

BRALCI POZOR!

Oveščamo Vas, da bo pred prvo-majskimi prazniki izšla Stik-ova priloga.

Uredništvo

Dogodki meseca

V času od 1. do 30. marca 1968 so se na novo zaposlili naslednji sodelavci in sodelavke:

Trtnik Janja — računovodstvo, Hatlak Katica — delavka v montaži, Vrtovšek Janez — delavec v orodjarji, Kurent Marjan — delavec v ključavničarski delavnici, Trstenjak Anton in Domjanič Marija — delavca v nekovinah, Božič Alojzij in Malnar Dragica — delavca v trafo delavnici, Kimovec Janez — delavec v splošni službi, Gracelj Anton — pripravnik, Banko Pavel — delavec v peš delavnici, Bolarič Amalija — delavka v OTK, Hažič Jelena — delavka v stiskalnicah.

Iz delovne organizacije so v tem času odšli:

Na lastno željo:

Vuković Nada in Petelinkar Marjan — delavca iz nekovin, Mavser Marija — delavka iz vrtalnice, Drogenik Jože in Kunst Anton — orodjarja iz orodjarne, Pevec Marija, Hasanagič Stanka in Majer Franciška — delavke iz stiskalnic, Hrvatuš Jože — delavec iz trafomontaže, Dostal Ljubo — iz prodajno projektivne službe, Mohor Alojz — mizar iz mizarne, Gortan Božidar — delavec iz montaže, Brandstater Franc — delavec iz galvanike, Flisar Štefka — delavka iz vrtalnice.

Na odsluženje kadrovskega roka v JLA so odšli:

Pavli Marjan in Bricelj Franc — orodjarja.

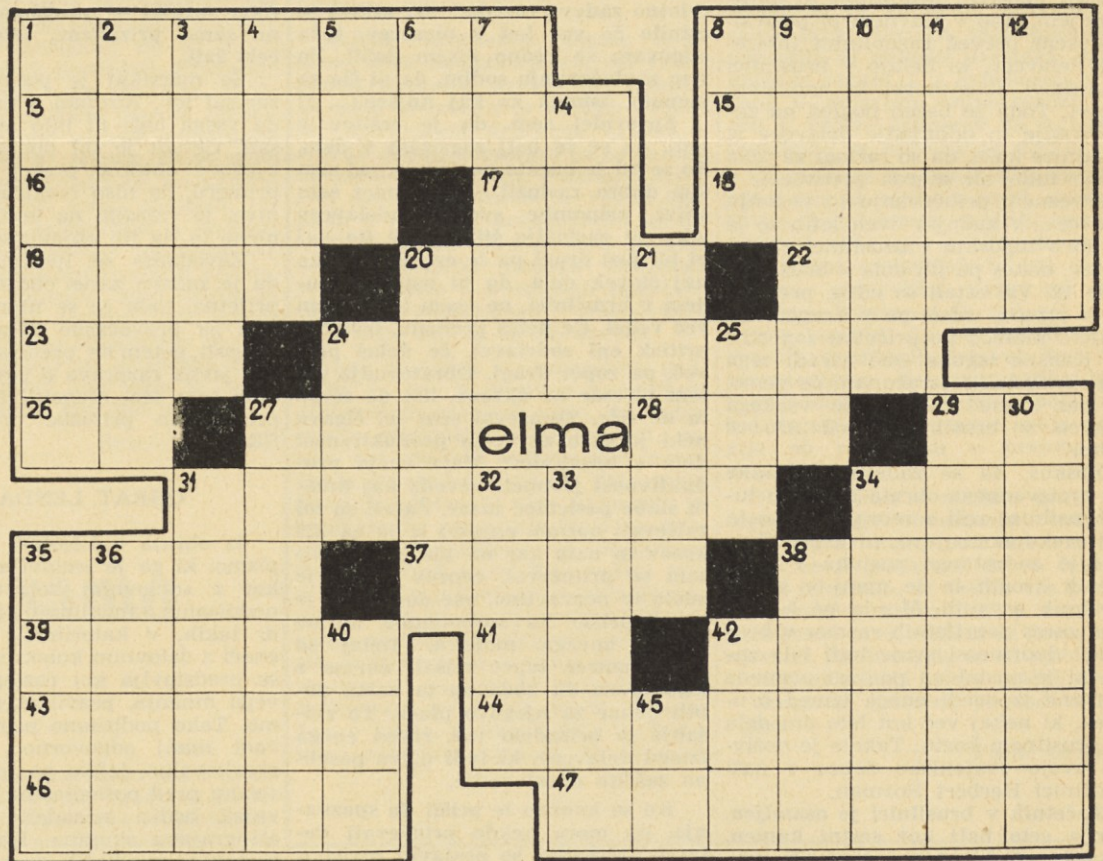
In na koncu še vesela novica:

Vse predpisane izpite za prvo stopnjo fakultetne izobrazbe sta opravila in dobila naziv: Anton JERNEJČIČ — strojna inženirja in Marjan POR — ekonomista.

Obema iskreno čestitamo!

Vladimir Mlinar

KRIŽANKA št. 2

Vodoravno

1. naši izdelki 8. zahodnonemški jeklarski koncern 13. izdelek naše tovarne 15. naziv za inštalacijsko cev 16. norost, neumnost 17. solmizacijski zlog 18. preprosto voščeno svetilo 19. žila dovodnica 20. pogorje na francosko-švicarski meji 22. židovsko moško ime 23. daljše časovno obdobje 24. strojni element 26. kemični znak za kalcij 27. štor, panj, kos lesa 28. okrajšano žensko ime 29. okrajšava za kilometer 31. zapis dogodkov po vrstnem redu 34. predujem, naplačilo 35. ime slovenskega pesnika 36. pančiča 37. ime dveh prelazov na Velebitu 38. trojanski junak, ki je zbe-

žal v Lacij in ustanovil novo državo 39. okrogla plošča, brusilni disk 41. tuj dvoglasnik 42. družina izdelovalcev violin iz Cremona 43. kraj ob železniški progi Kranj-Jesenice 44. delavec v brusilnici 46. snov za izdelavo sveč 47. materija, snov.

Navpično:

1. ptica pevka z lepim glasom 2. reka, ki teče skozi Rim 3. pravoslavna verska podoba 4. domače žensko ime 5. krilo rimske legije 6. začetnici obeh imen ruskega pisatelja Tolstoja 7. otoček v Marshallovem otočju v Tihem oceanu 8. kratica nekdanje Komunistične Partije Sloveni-

je 9. ubožica 10. slušni organi 11. žensko pokrivalo pri narodni noši 12. plakanje, jok 14. naš izdelek, vrsta stikala 20. gornji del kostima 21. letalo 24. živalski vrt 25. akademski naslov 27. kraj pri Ljubljani, kjer se nahaja znana tovarna elektromateriala 29. bebec, neroda 30. del perila, spodnje oblačilo 31. velikan, orjak 32. jadranski otok, zahodno od Paga 33. Odisejev oče v grški mitologiji 34. letopis, kronika 35. naš proizvod 36. že pokojni italijanski filmski komik 38. arabski knez 40. lahkoatletska disciplina 42. starozidovski kralj 45. zaporedni črki s konca abecede.

Tone Bole

OBRAČUN OSEBNIH DOHODKOV

Ob izplačilu osebnih dohodkov za mesec februar je bilo nekaj vprašanj, zakaj niso bili zaslužki večji, če smo povečali vrednost točke in tudi realizacijo v primerjavi s mesecem januarjem. Ker odgovor gotovo zanima tudi ostale člane kolektiva, smo se odločili, da odgovor objavimo v našem časopisu.

V januarju je bilo obračunanih za izplačilo 22 delovnih dni in 2 dni praznika, medtem ko je bilo v mesecu februarju samo 22 delovnih dni brez praznika, torej sta bila v februarju plačana 2 dneva manj. Število zaposlenih se je tekom meseca februarja povečalo za 10 ljudi, in sicer je bilo število zaposlenih ob koncu januarja 713, medtem ko konec februarja 723. Realizacija je znašala v januarju 326 milijonov S din, v februarju pa 341 milijonov S din. Za izračun fonda osebnih dohodkov je bilo obračunanih v januarju 104.477 realiziranih točk, v februarju le 103.337 točk kljub večji realizaciji, čemur je vzrok različni asortiman izdelkov, od katerih so se obračunale točke. Fond osebnih dohodkov je bil pravilno obračunan za mesec februar že z novo vrednostjo točke, ki je znašala 801 S din.

Če ne bi imeli večjega števila zaposlenih, bi bil NEP v februarju za 2 % večji in bi znašal ca. 13 %, kar bi ustrezalo povečanju vrednosti točke s 1. II. 1968 za 6,7 %.

Obenem pa se moramo zavedati, da smo ob koncu lanskega leta izplačevali višje osebne dohodke, kot pa smo proizvedli, saj smo črpali zaloge polizdelkov in gotovih izdelkov. Sedaj so se zaloge gotovih izdelkov že nekoliko znižale, da realizacija prihodnjih mesecev ne bo dosti večja, če ne bo večja tudi proizvodnja. Z namenom, da bi proizvodnjo povečali, smo zaposlili v obdobju od meseca novembra do februarja 50 delavcev. Toda novi ljudje ne morejo dosegati v prvih dneh 100 % uspeha, zato nam v tem času nekoliko znižujemo dohodke, toda njihovo delo se bo gotovo odrazilo v povečani proizvodnji po dveh do treh mesecih. Zato upamo, da bo povečanje zaposlenih delavcev vplivalo na povečano proizvodnjo, katera nam je potrebna za večjo realizacijo.

Zaradi že znanih rezultatov, bi na kratko obravnavali še obračun osebnih dohodkov za mesec marec:

V primerjavi s februarjem je bila realizacija v marcu po vrednosti ne-

koliko nižja in je znašala 334 milijonov S din. Iz te realizacije je bilo obračunanih 109.198 realiziranih točk. Te točke so bile obračunane z vrednostjo 781 S din in je fond osebnih dohodkov za ca. 2 milijona S din večji. Zaradi večjega obračuna osebnih dohodkov po času in učinku v tem mesecu pa je NEP v marcu 10,57 % napram februarju, ko je bil 11,59 %. Torej bo izplačilo osebnih dohodkov za mesec marec skoraj enako izplačilo za mesec februar.

Stane Dornik

NOVI PRISPEVKI OD OSEBNIH DOHODKOV

Ob koncu februarja so bili sprejeti novi prispevki od osebnih dohodkov, kateri veljajo za izplačane osebne dohodke od 1. I. 1968 dalje. Ker smo med tem časom že izplačali osebne dohodke za december 1967 ter januar in februar 1968, moramo te osebne dohodke preračunati na nove prispevke. Novi prispevki so povišani in sicer za redno delovno razmerje za 0,40 % od bruto osebne dohodke, odnosno bo naš neto osebni dohodek po odločbah za toliko manjši.

Ker moramo plačati prispevke za nazaj, je naš delavski svet sklenil,

da popravek prispevkov bremeni »fond nadomestil osebnih dohodkov« in ne posameznika, zato smo ob obračunu osebnih dohodkov za mesec marec to razliko v plačilni listi vstavili pod bruto osebne dohodke v kolono »nagrade«, smo pa to v neto znesku odtegnili kot že izplačano akontacijo. S tem smo izvršili popravek prispevkov za nazaj. Od 1. III. dalje pa bomo obračunavali osebne dohodke že z novimi prispevki. Pripomniti moramo, da so se prispevki povečali tudi za pogodbeno delo in sicer mora podjetje za to delo plačevati kar 19,30 % več prispevkov prav tako od 1. I. 1968 dalje. Zvišani so tudi prispevki za delo upokojenec, in to za 17,80 % in za civilno pravno razmerje za 5 %. Z zvišanjem prispevkov za pogodbeno delo in za delo upokojenec se da zaključiti, da je tendenca v zaposlovanju z rednim delovnim razmerjem, ker so s to spremembo ostala delovna razmerja obremenjena z večjimi prispevki.

Stane Dornik

— Obratovodja je predober, njegovo dobroto pa izkoriščajo delovodje, ki v času njegove odsotnosti delajo stvari za lastno rabo.

— Ni jasno, katera dela so zajeta v delovni normi, npr. v brusilnici se mi zdi, da delavci opravljajo tudi taka dela, ki v normi niso upoštevana.

Tovariš Rožman, obratovodja iz Lendave nam je na pismo dal takle odgovor:

— V kontroli smo imeli v času največje zaposlitve 5 delavcev, vendar ti niso zmogli dela in so zato pomagali še delavci iz brusilnice. Sedaj so zaposleni le 4 delavci in ti opravljajo vse delo brez dodatne pomoči brusilnice, čeprav se je obseg njihovega dela zaradi zajemanja statističnih podatkov nekoliko povečal.

— Iz podatkov, ki so vsakomur na voljo v obratu, je razvidno, da kontrolorke preberejo 80 % slabo izdelanih delov. Trditve, da to opravljajo vedno delavci sami, torej ni točna.

— O tem, katera dela spadajo v normo, lahko dobi vsak delavec podrobna navodila pri obratovodji, ker za to obstoja tehnološka dokumentacija (snemalne liste).

— Ostale trditve niso dobronamerne in z ničemer ne prispevajo k utrditvi medsebojnega razumevanja v obratu.

Toliko zaenkrat na anonimno pismo, kaj več pa lahko pričakujete le, če bo pismo podpisano s takim pogumom, kot ste poimensko grajali in morda celo obrekovali v njem vaše sodelavce.

Franc Križaj

Na kratek odgovor tovariša Martelanca k članku MI VAM — VI NAM, je tovariš I. E. — avtor članka, napisal svoje mnenje k odgovoru. Članek je prispel po zaključeni redakciji prejšnje številke, zato naj tokrat iz obsežnejšega članka napišemo le to, da njega in druge zainteresirane sodelavce za varčevanje moti počasnost reševanja cele zadeve, boli jih očitke, da so neučakani, in da je še vedno prisotna bojazen, da bodo varčevalci prikrajšani na račun tistih, ki nameravajo graditi. Na vse to pa prejšnji odgovor ni dovolj nedvoumno in jasno povedal.

Odgovor: Uredništvo je dobilo od predsednika stanovajske komisije informacijo, da bo do izida časopisa akcija že v končni etapi in bodo zainteresirani takrat že vedeli pri čem so.

Fanči Žagar

Glasilo STIK izdaja delovna skupnost Elma — tovarna elektromateriala Ljubljana-Crnuče. Ureja ga uredniški odbor, izhaja enkrat mesečno. Odgovorni urednik: Žagar Fanči telefon 341-005, int. 66

Tisk: Tiskarna PTT, Ljubljana

PRITOŽBA, OBTOŽBA IN GRAJA

BRUSILNICA GALVANIKE

Brusilnica je v naši tovarni najbolj »težka in vroča« delavnica. Ne toliko zaradi težkih delovnih pogojev, kot zaradi neprimernih medsebojnih odnosov. Razloge za nesoglasja med delavci, med njimi in obratovodjem, smo v glavnem pripisovali predvsem preveč raznolikim interesom delavcev, ki delajo v brusilnici in njihovi enostranski in enostavni naravi. Toda že bežen pogled na zaposlovanje in odhajanje delavcev iz brusilnice kaže, da so razlogi za tako stanje tudi, ali morda predvsem, v neustreznem priučevanju in vodenju delavcev. V zadnjih dveh letih se je na novo zaposlilo v brusilnici 28 delavcev, danes pa jih dela v brusilnici le še 12. Vsi ostali so odšli, pretežno del v prvem, ostali pa v drugem ali tretjem mesecu po pričetku zaposlitve. Kakšne izgube smo zaradi tega utrpeli, ni težko izračunati, če vemo, da nas stane priučevanje vsakega delavca v brusilnici okoli 350 000 S din.

Poskus, da se zadeva galvanike kot proizvodnega obrata in s tem tudi brusilnice reši z reorganizacijo in kadrovsko zamenjavo, ni uspel. Zato ni bilo zadostnega posluha v strokovnih krogih in še manj v samoupravnih organih. Morda bo k ureditvi zares neprijetnih razmer v brusilnici doprinesel svoje tudi tale zapis, ki je nastal na podlagi pismene in ustne izpovedi enega izmed brusarjev, ki nekaj več kot leto dni dela na brusilnem kozlu. Takole je doživljal svojo »vajeniško dobo« v naši brusilnici Herbert Rozman.

Začetnik v brusilnici je osamljen, morda celo bolj kot cestni kamen. Nikogar ni, ki bi mu pognal premostiti začetne težave z dobro besedo, nasvetom ali pomočjo. Če sem si osamljenost skušal premagati s komaj slišnim žvižganjem, sem že slišal pripombo: »mi ne bomo delali za tebe«. Kaj kmalu sem spregledal, da si lahko nekateri delavci privoščijo marsikaj nedovoljenega in da tega obratovodja nikoli ne bo zvedel (morda tudi noče slišati), da pa so vse moje nepravilnosti še sveže prihajale v njegovo pisarno. Razumljivo je, da so bila zato nekajkrat tedensko na dnevnem redu »peglanja« pri obratovodji, kajti bil sem grešnik in večni problem.

Čez nekaj mesecev sem prišel na drugo delo, ki mi je šlo kar dobro

od rok. Začuden pa sem bil nad svojim zaslužkom, ki je bil nižji od zaslužka nekega drugega delavca, čeprav je izdelal manjše število kosov. Ugovarjal sem na tak zaslužek pri obratovodji in ta mi je rekel, da je po sredi verjetno napaka in da bo celotno zadevo raziskal. Od takrat je minilo že več kot 6 mesecev, toda odgovora še vedno nisem dobil. Po tem zavlačevanju sodim, da ni šlo za pomoto, ampak za kaj hujšega...?

Spregledal sem, da je rešitev v tem, da se še bolj zagrizem v delo. To se mi je bogato poplačalo, saj sem kar dobro zaslužil. Toda zopet sem slišal pripombo svojih sodelavcev »da eni zaslužijo štiri plače (to naj bi bil jaz) drugi pa še ene ne!« Kako naj človek dela, da bi ustregel ljudem v brusilnici, po vsem tem nisem več vedel. Če delaš premalo, izvajajo pritisk eni sodelavci, če delaš preveč, pa zopet drugi. Obratovodja pri tem ničesar ne ukrene, kot da se ga to ne tiče. Spraševal sem se, čigava neki je skrb za večjo produktivnost dela v brusilnici? Moja večja produktivnost je imela seveda kaj kmalu slabe posledice zame. Začeli so mi zviševati normo, najprej iz 90 na 125 kosov in nato kar na 150 kosov. Nisem se pritoževal, čeprav se mi je zdelo to nepravilno, vse dotlej, ko je zopet prišlo do spremembe norme zaradi novega mojstra. Tedaj so nam namreč zopet zvišali normo z izgovorom, da bodo na ta način dobili denar za njegovo plačo. To zvišanje je prizadelo vse, razen enega izmed delavcev, ki tudi uživa posebno zaščito obratovodje.

Ko so končno le prišli do spoznanja, da mora nekdo priučevati delavce začetnike, so postavili mojstra. Izbrali so sicer človeka, ki dobro obvlada delo v brusilnici, ne zna pa tega svojega znanja prenesti na druge delavce. V brusilnici imamo dva ali tri tovariše, ki so boljši brusarji od njega in ki tudi znajo bolje prenašati svoje izkušnje na nove sodelavce. Toda vsega tega, kot izgleda, obratovodja ne ve, kajti za mojstrovega namestnika je postavil delavca, ki je komaj dobro leto v brusilnici. Zakaj taka pozornost do začetnika, ko pa imamo tudi nekaj brusilcev z zelo dolgim stažem, nam je vsem v brusilnici dobro znano...

Slabi medsebojni odnosi v brusilnici so po mojem mnenju predvsem zaradi napačnega vodenja. Nekater

(prvorazredni) delavci se pogovarjajo z obratovodjem tako kot s sebi enakim in pri tem uporabljajo vse mogoče, tudi najbolj prostaške izraze. Vsega tega jim ne zamerim. Nasprotno pa je do vseh ostalih (drugorazrednih) delavcev njegov odnos čisto vojaški — neoseben, ki človeka ne samo prizadene, temveč včasih celo žali.

Še marsikaj je povedal in tudi zapisal tov. Rozman o brusilnici, toda vsega tega ni bilo mogoče napisati. Četudi je bil opozorjen, da so njegove obtožbe precej težke in v primeru, če niso resnične, tudi kaznive, je vztrajal na tem, da so resnične in da jih objavimo.

Zavedamo se (uredniški odbor), da je zadeva zares občutljiva in neprijetna, toda če se ni našlo drugih poti za pravočasno odpravo nepravilnosti, potem ne preostane drugega, kot javna razprava o tem. Tov. Rozman je o tem seznanil tudi urad za prošnje in pritožbe pri Skupščini SRS.

OBRAT LENDA VA

Iz obrata v Lendavi smo prejeli pismo, ki ga je sestavljalec podpisal kar z »delovnim kolektivom«. Ne podpisanih (anonimnih) pisem in tudi takih, v katerih se posameznik enači z delovnim kolektivom oziroma se predstavlja kot razlagalec njegovega mnenja, pravilom ne objavljamo. Tako podpisano pismo je ponavadi manj odgovorno, včasih celo obrekovalno, lahko pa je tudi odraz strahu pred posledicami, ki bi jih izvajali bodisi prizadeti posamezniki ali grajana skupina. Kateri od teh razlogov je odločil, da se je tovariš iz Lendave skril za »delavski kolektiv« iz pisma samega ni mogoče ugotoviti. Da mu ne bi delali krivice, če je po sredi strah pred posledicami, smo se odločili, da objavimo iz pisma nekaj njegovih glavnih misli in očitkov:

— V kontroli so bili zaposleni 4 delavci v tistem času, ko je bilo v obratu zaposlenih 70 delavcev. Njihovo število se ni znižalo, čeprav je danes zaposlenih v obratu le nekaj nad 40 delavcev.

— V kontroli imajo precej prostega časa, saj običajno že ob 12. uri končajo z delom, berejo časopise in se učijo, namesto, da bi nam pomagali prebrati slabe dele (polizdelke).